

EUROPEAN UNION
PRIZE FOR LITERATURE

2013

© Radu Sandovici

Ioana Pârvulescu – Romania

Viața începe vineri (2009)

Life Begins on Friday

Publishing House **Humanitas Publishing House**

Biography

Ioana Pârvulescu was born in Brașov in 1960. She graduated from the Faculty of Letters at the University of Bucharest in 1983, establishing herself as a distinct voice within literary circles. Since 1996, she has taught modern literature at the same faculty, her 1999 doctoral thesis entitled *Literary Prejudices: Comfortable Options in Interpreting Romanian Literature (Prejudecăți literare. Opțiuni comode în receptarea literaturii române)* earning her a PhD. She has coordinated the series *Cartea de pe noptieră (Bedside Book)* at Humanitas Publishing House, worked as an editor at the literary journal *România literară*, and has also translated from French and German several books by Maurice Nadeau, Angelus Silesius and Rainer Maria Rilke. She is a member of the Romanian Writers' Union and a founder member of the Comparative Literature Society in Romania.

Synopsis

Life Begins on Friday is a unique and charming journey into the amazing world of times gone by – a world more than 100 years distant, but very similar to our own in its core features.

A young man is found lying unconscious on the outskirts of Bucharest. No one knows who he is and everyone has a different theory about how he got there.

The stories of the various characters unfold, each closely interwoven with the next, and outlining the features of what ultimately turns out to be the most important and most powerful character of all: the city of Bucharest itself. The novel covers the last 13 days of 1897 and culminates in a beautiful tableau of the future as imagined by the different characters.

We might, in fact, say that it is we who inhabit their future. And so too does Dan Crețu, alias Dan Kretzu, the present-day journalist hurled back in time by some mysterious process for just long enough to allow us a wonderful glimpse into a remote, almost forgotten world, but one still very much alive in our hearts.

Viața începe vineri

Ioana Pârvulescu

Lui B., în orice lume s-ar afla

*Pentru că ceea ce vrei este viața aceea,
și asta, și alta – le vrei pe toate.*

(Miguel de Unamuno, iulie, 1906)

Vineri 19 decembrie. O zi cu evenimente

1.

Îmi place să citesc în trăsură. Mama mă ia la rost, papă, care nu uită nici în familie că-i Domnul doctor Leon Margulis, medic primar cu cabinet în dosul Teatrului Național, zice că-mi stric ochii și-o să nasc copii cu vederea slabă. Însă eu sunt încăpățânată și tot îmi iau cartea cu mine. Pe vremea lor or fi avut mai mult timp de citit și de multe altele, dar noi, cei mai tineri, trebuie să ne chivernisim bine orele. Abia așteptam să văd ce mai face Becky din *Vanity Fair*. Deși, la drept vorbind, cred că eu semăn mai mult cu proasta de Amelia, și-o să iubesc toată viața cine știe ce ticălos. Azi n-am avut noroc cu cititul. Mai întâi pentru că-mi înghețau mâinile. Apoi, de cum ne-am suit în trăsură, mama și papa l-au tocat mărunț-mărunț, cum toacă bucătăreasa noastră pătrunjelul, pe necunoscutul cules de Petre din zăpadă, azi-dimineată, aproape de pădurea Băneasa, în câmp, la lacuri. A fost dus în arest la Prefectura de Poliție. Mama, care e la zi cu absolut totul, zice că-i scăpat de la balamuc, că sigur a înnebunit de

prea multă învățătură. Și s-a uitat amenințător la mine: „Așa o să pățești și tu dacă citești toată ziua!“ Apoi s-a uitat la papa: „E timpul ca Iulia să se gândească la un bărbat cumsecade cu care să se mărite!“ Papa l-a consultat pe străin la rugămintea lui Costache, prietenul nostru de la Poliție, și zice că nu-i vagabond, chiar dacă e îmbrăcat cu niște haine neînchipuit de ciudate. O fi clown, la circ. Altfel curat, nici un cusur „fiziologic“, în afară de faptul că, într-adevăr, vorbește uneori în dodii. Dar, dacă-i nebun, e unul cultivat, „rotunjește frumos vorbele“. Însă când papa l-a întrebat dacă n-are tuberculoză omul s-a uitat la el batjocoritor, părea scos din fire, și i-a răspuns jignitor: „Ești un actor de două parale!“ Papa a replicat, serios, cum e el în orice situație: „Domnule, vă rog, nu sunt actor, ci medic!“ A adăugat că plămâni îi sună puțin înfundat, e foarte palid, dar boală serioasă nu-i găsește. Atunci bărbatul s-a calmat și i-a spus că vrea să fumeze, papa, care e contra acestui obicei, i-a adus totuși tutun fin și foiță de pe masa lui Costache, dar zice că, după o căutătură sălbatică, arestatul i-a întors pur și simplu spatele. Nu-i un om bine crescut! I-au reținut valiza pentru cercetări, o cutie argintie, ca un *safe*, și asta arată c-ar putea să fie vreun falsificator de bani, dar lui i-au dat drumul după numai o oră de arest și un scurt interogatoriu luat de conu Costache. Când s-a văzut liber, a șters putina imediat. Însă îl urmărește discret cel mai bun vizitiu al Poliției.

— Câți ani are? a pus mama întrebarea ei favorită.

— A declarat 43, păi asta ar însemna cu patru mai puțin ca mine, dar eu zic că minte, nu-i dau mai mult de 30-35. Zice că-i gazetar și că-i născut aici. Dan Kretzu. M-a mirat că se poartă ras complect, cum vezi doar la actorii care joacă rol de muiere. Hm! Și papa și-a mângâiat fuiorul firav de barbă blonzie ca mătasea porumbului, suferința lui de-o viață.

— O să aflăm mai multe mâine, la cină, că l-am invitat pe conu Costache.

Papa a observat că sunt aprinsă la față și mi-a pus imediat mâna pe frunte, să vadă dacă n-am febră. Pentru el totul are cauze concrete, trupești, să n-audă de suflet. [...]

4.

Poate că tot ce a fost și o să fie este acum, în prezent. Poate că ce a fost este ce va mai fi. Înainte de a-mi pune orice întrebare, încercați să vă obișnuiți cu vocea mea, o voce de om despărțit de o lume pe care ajunsese s-o cunoască destul de bine, și căzut într-una necunoscută și de neînțeles. Poate că trăim, fără s-o știm, chiar în clipa asta nesfârșită, în mai multe lumi deodată. Poate că vocea care vă vorbește acum și care se zbate printre vocile de aici ca un pește în plasa pescarului, vocea asta care se află în orașul nașterii ei și-n țara ei, mai singură decât orice voce de om prizonier în țară străină, vorbește chiar acum cu ființe pe care n-aveți cum să le vedeți. Sau poate că eu, izvorul vocii, m-am stins deja, ca soarele care tocmai a apus, dar voi mă auziți încă, acolo, în lumea voastră cu soare la zenit, acolo, în camera voastră caldă, sau afară, într-un parc verde sau alb, pe o bancă. Sau poate că, tocmai când nu mă puteți auzi, când dormiți fără vise sau când țipați ca nebunii unii la alții, sau când vă plictisiți de moarte, așteptând doar să treacă timpul, tocmai atunci se petrec, aici, lucrurile esențiale. Sau poate că n-am să ajung niciodată la voi și nici asta nu mă mai întristează. Dar uite că îmi ridic în sfârșit vocea la cer, și mă rog și pentru voi, cei de departe, și pentru mine, mă rog aici, la icoana asta de argint, din a cărei platoșă se vede, neajutorat, un cap mic de femeie și-un cap și mai mic de

copil; [...] Te rog, Îndurătorule, îndură-te. Cândva, sunt sigur, o să vin cumva la voi și-o să mă auziți iar. Încerc să vă văd de aici, din rama zilei mele de-acum și, dacă tăceți o clipă, cum tac apele adânci din fântâni, poate-o să auziți ce îmi spun mie însumi, pentru că vorbesc pentru mine și numai cu mine. Sunt singur: eu cel care fac și eu cel care mă judec. Eu sunt cel care vorbește și eu cel care tace și ascultă:

Mereu e altfel decât credem, dragă Dan. Ai căzut din viață-n viață. Când am deschis ochii, am văzut mult cer albastru și mulți copaci îmbrăcați în chiciură. Sute de gămălii care zburau la câte-o adiere. Aerul mă strângea. Eram culcat pe spate. Mi-am cufundat ochii în cer, cu o mirare de orășean. Deodată am auzit un zgomot ca de apă care curge din țeava robinetului. Venea din imediata apropiere, din dreapta. Am întors capul fără să-l ridic și nu mi-a venit să cred. Nu încăpea nici o îndoială: lângă mine era un cal care dăduse drumul unui jet teribil de puternic de urină, ca o coloană. În jurul coloanei se încolăceau aburi. Părea că nu se mai oprește, iar jos, în zăpadă, se făcuse o adâncitură rotundă. Calul era înhămat la o sanie încărcată cu bucăți mari de gheață și câțiva butuci.

Totul era liniștit, încremenit chiar, albul din jur, soarele, o tăcere cum n-am mai auzit, fiindcă și tăcerile se aud. Animalul și-a cufundat botul într-un sac agățat de propriul grumaz și a început să mestece. Coada o avea legată într-un imens nod lucios.

— Sus, băiete, că te brinde noabtea în zăbadă. Cin' te-o fi lăsat să mori aci, că nu-i bicior de om, cât vezi cu ochii?

Era un bărbat negricios, cu palme uriașe, în care ținea o toporișcă. M-am speriat. Valiza era la câțiva metri și am vrut să mă scol s-o iau. M-am clătinat, îmi înghețaseră picioarele.

— Nu te ții be bicioare? Da' grozavi brieteni tre' să ai, că te-au lăsat să-ngheti aci, beat, îmbrăcat ca o sberietoare, și-n cabu' gol.

Când nu înțelegi nimic, nu-ți rămâne decât să taci. Vorbea el, dar parcă avea tot timpul gura plină. Bărbatul a aruncat toporișca în sanie, lângă un târnăcop și-o lopată, a dezlegat sacul de pe grumazul calului și mi-a întins o mână roșie și aspră. Îi lipsea jumătate din degetul arătător, care se încheia cu un moț, ca o pungă strânsă la gură.

— Suie sus, că te duc înapoi în oraș și mă cinstești cu doi lei și-un bahar de vin. Îți luăm și cutia... Uite, trage șuba asta beste tine. Ești în stare să teții?

Când vorbea, îi ieșeau aburi din gură. A apucat hățurile, iar calul și-a mișcat vioi fundul. Sania s-a întors pe urmele ei, ca pe niște șine. Pădurea a rămas în urmă, iar nesfârșirea albă a câmpului însorit s-a deschis înainte. Sclipea toată de picături, ca marea. N-am apucat, așadar, să plec din țară nici acum. Ce se întâmplă? Unde-a dispărut totul? De unde-a apărut totul?

Spre deosebire de mine, care n-aveam nici măcar o urmă de răspuns, bărbatul de pe capră își găsea el singur răspuns la toate întrebările, știa tot. Om masiv, cu mustați lungi care se vărsau în mari favoriți creți, ușor încărunțiți, îmi inspira și încredere, și spaimă. Avansam alunecând încet.

— Cât e ceasul?

Iată-mi și vocea, pentru prima dată. Răgușită la cât și înfundată la ceasul.

— De un' să știi? E devreme! M-am sculat cu noabtea-n cab. Mata' n-ai ceasornic? L-ai bierdut la cărți, ca baltonul și căciula, ai? Uite, ia baltonul de colo, voiam să-l dau de bomană, pentru taică-meu, c-a murit luna trecută.

Are nasturi de os. Mi-a întins o sticlă aproape plină și iar i-am văzut arătătorul tăiat și cusut grosolan:

— Trage-o gură, să te dregi!

Am băut, era țiică. Am trecut de niște ciori care se decupau bine în albul drumului. Nu și-au luat zborul, și-au văzut de treabă, croncănind și lăsând desene cu gheare, în zăpadă.

— Mie-mi zice Betre... a spus omul, mama era venită din Rusia.

— Petre?

— Da, Betre, Betre, a țipat el, de parcă aș fi fost surd.

Aștepta reciprocitate. Plictisit de tăcerea mea, a trecut la interogatoriul direct.

— Matale din ce familie ești? De unde?

Am răspuns fără tragere de inimă:

— Bucureștean. Crețu.

— Rudă cu spițerul Kretzu, ăla cu mustăți roșcovane? Da' matale cine ți-a ras mustățile?

N-am mai răspuns. Nimic nu se potrivea cu nimic. Petre îmi mai arunca din când în când o căutătură, tot mai piezișă. Vedeam că face eforturi mari de gândire. Brusc a tras de hățuri, eu am venit în față ca împins, iar el a sărit jos cu o iuțea care dovedea un lung exercițiu. Eram într-un pâlc de pomi cu zăpadă prinsă pe trunchiuri, ca un mușchi alb. Pe jos, un trup care zăcea pe spate. Nu-l observasem.

— Alta-acum! a exclamat Petre și s-a apropiat de forma din zăpadă. Ce-i cu voi, oameni buni? [...] Naiba m-a bus să fug azi de-acasă, cât mai departe, de gura nevastii, și chiar de naiba am dat, Doamne iartă-mă, a zis Petre. Ce ne facem?

Brusc s-a întors la mine și m-a privit bănuitor.

— Nu cumva l-ai... mata?

Life Begins on Friday

Ioana Pârvulescu

Translated from the Romanian by Alistair Ian Blyth

For B., in whichever world he might be

*Because what you want is this life,
both this one and that one – you want them all.*

(Miguel de Unamuno, July 1906)

Friday, 19 December. An eventful day

1.

I like to read in the carriage. Mama takes me to task; Papa, who never forgets, not even *en famille*, that he is Dr Leon Margulis, primary physician with a surgery behind the National Theatre, says that I will ruin my eyes and give birth to nearsighted children. But I am obstinate and still bring a book with me. Back in their day, they probably had the time to read and do lots of other things, but we youngsters have to dole out our hours with care. I could hardly wait to find out what Becky would get up to next in *Vanity Fair*. Although truth to tell, I think that I am more like that silly Amelia, and I shall end up loving some rascal all my life. Today I had no luck with my reading. Firstly, because my hands were frozen. And then, no sooner did we climb into the carriage than Mama and Papa, chopping the subject as finely as our cook does the parsley, began to dissect the case of the unidentified man Petre found lying in the snow this morning, in a

field near the Băneasa woods and lakes. He was taken to the Prefecture of Police and placed under arrest. Mama, who is up to date on absolutely everything, says he is a fugitive from the madhouse and that he must have been driven insane by too much learning. And here she gave me a minatory look: “It is high time that Iulia decided on a decent man to marry.” Papa examined the stranger at the request of Costache, our friend from the Police, and said that he was not a vagrant, despite his wearing unbelievably odd clothes. Perhaps he is a clown from the circus. He is otherwise clean and has no “physiological” flaws apart from the fact that he does sometimes talk in a garbled way. If he is a madman, then he is a cultivated madman; he “couches his words nicely”. But when Papa asked him whether he had tuberculosis, the man gave him a scornful look, as if infuriated, and answered cuttingly: “You’re a two-bit actor!” Papa replied, as gravely as he does whatever the situation: “Sir, if you please, I am not an actor, but a physician!” He added that his lungs sounded a little congested, that he was very pale, but that he could not find any serious illness. The man calmed down and said that he would like to smoke. Papa, who is against the habit, nonetheless brought him some fine tobacco and rolling papers from Costache’s desk, but said that the man under arrest, after giving him a savage glance, quite simply turned his back on him. He is ill bred! They retained his valise for examination, a silver box, like a safe, which indicates that he might be a money forger, but they released him after keeping him under arrest for only an hour and following a brief interrogation by Costache. On finding himself free, he straightaway made himself scarce. But the best coachman in the Police was assigned to follow him unobtrusively.

“How old is he?” asked mother, her favourite question.

“He declares himself forty-three. Well, that would mean he was four years younger than me, but I say he’s lying. I reckon he is no older than thirty or thirty-five. He says that he is a journalist and that he was born here. Dan Kretzu. What surprised me was that he is completely shaven. You see the like only with actors who play the rôles of women. Hmm!”

“We shall find out more tomorrow, at dinner, because I have invited Mr Costache.”

Papa noticed that my face was flushed and immediately put his hand to my forehead to see whether I had a temperature. As far as he is concerned, all things have solid, bodily causes. He will not hear of the soul. [...]

4.

Perhaps all that has been and will be exists now, in the present. Perhaps what has been will exist again. Before you ask me any question, try to accustom yourselves to my voice, the voice of a man sundered from a world he had come to know quite well and cast into a world unknown and incomprehensible. Perhaps we live, without knowing it, in this endless moment, in many different worlds at once. Perhaps the voice that speaks to you now and which struggles among the voices here, like a fish in a fisherman’s net, this voice that finds itself in the city and the land of its birth, a voice lonelier than the voice of any man held prisoner in a foreign land, is speaking this very moment to beings you are incapable of seeing. Or perhaps I, the source of the voice, have already faded like the sun that has just set, but you will still be able to hear me there in your world where the sun is at its zenith, there in your warm room, or outside, in a green or white park,

sitting on a bench. Or perhaps when you will no longer be able to hear me, when you will be sleeping a dreamless sleep or bawling at each other like men possessed, or when you will be bored to death, waiting only for the time to pass, perhaps precisely then will the essential things take place here. Or perhaps I shall never reach you, and nor does this sadden me. But behold I raise my voice to the heavens at last and I pray both for you, those afar, and for myself, I pray here, before this silver icon, from within whose silver cladding are visible, helplessly, the small head of a woman and the small head of a child; [...] I pray Thee, Merciful One: have mercy. Sometime, I am sure of it, I shall somehow come to you and you will hear me again. I try to see you, from the frame of my present day and if you fall silent for a moment, as silent as the deep waters of wells, perhaps you will hear what I say to myself, because I talk to myself and only to myself. I am sure of it: I who make and I who judge myself. I am the one who speaks and I am the one who keeps silent and listens:

It is always different than we think, dear Dan. You have been cast from life to life. When I opened my eyes, I saw wide blue sky and many trees clad in hoarfrost. Hundreds of pin-points took flight at each gust of wind. The air clasped me. I was lying on my back. With a city-dweller's wonderment, I plunged my gaze into the sky. All of a sudden I heard a sound like water flowing from a tap. It came from nearby, to my right. I turned my head without raising it and I could not believe what I saw. There was no doubt about it: next to me a horse had released a gushing torrent of urine. Steam wafted around the jet. It seemed unending, and a round hollow had formed in the snow. The horse was harnessed to a sleigh laden with blocks of ice and a few logs.

There was complete silence, a petrified silence, all around was whiteness, sun, a silence such as I had never heard before, because even silence is audible. The beast thrust its muzzle into the bag hanging from its neck and began to chomp. Its tail was tied in a huge glossy knot.

“On your feet, lad, or else nightfall will catch ub with you here in the snow. Who can have left you here to berish, where there’s not another berson as far as the eye can see?”

He was a swarthy man, with huge hands, in which he was holding an axe. I took fright. The valise was a few feet away and I struggled to get up, to go to it. I tottered. My legs were frozen.

“Can’t you bick yourself ub? Some friends you’ve got, leaving you here bissed, to freeze in the snow, dressed like a scarecrow and without so much as a cab on your head.”

When you understand nothing, all you can do is keep silent. He was talking, but it was as if his mouth were full. He untied the horse’s nosebag and stretched out a horny red hand to me. Half his index finger was missing and it ended in a knot, like the neck of a pouch pinched with a drawstring.

“Jumb ub, I’ll take you back to town and you’ll bay me a cub of wine. Let’s fetch that box of yours... Bull this sheeb-skin over your shoulders. Can you stand ub?”

As he spoke, steam poured from his mouth. He grasped the reins, and the horse gave its rump a lively shake. The sleigh glided back along its own tracks, as though along rails. It left the forest in its wake, and before it spread the endless white sunlit plain. Everything glistened with droplets, like the sea. And so, not even now had I managed to leave the country. What was happening? Where had everything vanished? Whence had everything appeared?

Unlike myself, who found not a trace of an answer, the man at the reins found an answer to all questions; he knew everything. A burly man, with long moustaches that joined to curly, greying sideburns, he inspired both trust and fear in me. We advanced, gliding slowly.

“What time is it?”

Here was my voice, for the first time, hoarse and muffled.

“How should I know? It’s early! Ain’t you got a timebiece? Lose it at card game, did you, the same as your coat and cab?”

He handed me a bottle, which was almost full, and again I saw the crudely stitched stump of his forefinger:

“Have a swig, to warm yourself ub!”

I drank; it was plum brandy. We passed some crows, stark against the white of the road. They did not take flight, but minded their own business, croaking, tracing patterns in the snow with their claws.

“Betre is my name,” said the man. “My mother was from Russia.”

“Petre?”

“Yes, Betre. Betre!” he shouted, as if I were deaf.

He was expecting me to reciprocate. Bored of my silence, he broached me directly:

“What’s the name of your family? Where’re you from?”

I answered unenthusiastically:

“Bucharest. Crețu.”

“A relative of Kretzu the abothecary, with the ginger moustaches? And who was it shaved your moustaches off?”

I made no reply. Nothing matched up with anything else. From time to time, Petre cast me increasingly wary glances. I could see he was making a great effort to think. Suddenly he pulled on the reins. I jolted forward as if pushed. He jumped down with a nimbleness that was evidence of long practice. We were in a copse; snow clung to the tree trunks like white moss. A body lay on the ground, on its back. I had not noticed it.

“Here’s another now!” exclaimed Petre and went up to the form in the snow. “What is with you, good beoble? It was the devil himself made me leave the house today, to get away from my wife’s brattle, and now I’ve met the devil himself, God forgive me. What to do?”

He suddenly turned around and looked at me suspiciously.

“It wasn’t you, was it?”

EUROPEAN UNION
PRIZE FOR LITERATURE

2013

Ioana Pârvulescu – Romania

Viața începe vineri

Life Begins on Friday

304 pp, 2009

Rights sold to (*Last Update – September 2013*):

Sweden: 2244 Förlag.

Publishing House **Humanitas Publishing House**

Piata Presei Libere 1 – RO-013701 – Romania

Tel. + 4021 (0)408 83 50

Fax + 4021 (0)408 83 50

www.humanitas.ro

Contact: Publishing House: lidia.bodea@humanitas.ro

ISBN: 978-973-689-339-1

EUPL / FEP-FEE – Rue Montoyer, 31 – B-1000 Brussels – T. +32 (0)2 770.11.10

info@euprizeliterature.eu – www.euprizeliterature.eu

Culture
Programme

european
booksellers
federation

